SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA PAOLA MENGOZZIJA,

predstavljeni 28. februarja 2008 [1]

1. Predložitveno sodišče s tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe v bistvu prosi Sodišče, naj pojasni, ali se na podlagi napotila iz Uredbe št. 615/98 [2] na Direktivo 91/628 [3] pri prevozu živali na trajektih ro-ro v tretjo državo uporabljajo po analogiji posebne določbe iz točke 48(7)(b) Poglavja VII Priloge k omenjeni direktivi za prevoz živali na trajektih, ki povezujejo dve točki Skupnosti, in kako je treba razlagati to določbo, zlasti glede na potrebo po zagotovitvi postanka po štirinajstih urah prevoza po morju. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen, poleg tega prosi Sodišče, naj pojasni, ali je v skladu s točko 48(7)(a) Poglavja VII Priloge k Direktivi po prevozu po morju mogoče začeti nadaljnji 29-urni cestni prevoz, ne da bi bilo treba predhodno poskrbeti za izkrcanje in najmanj 24-urni počitek živali. Nazadnje, predložitveno sodišče se sprašuje, kako je treba izpolniti načrt poti iz člena 5(A)(2)(d) Direktive in zlasti ali v ta namen zadostuje predhodno natipkan vpis, v katerem je navedena oskrba, ki jo je treba nuditi živalim na trajektu.

I – Pravni okvir

2. V skladu s členom 13(9), drugi pododstavek, Uredbe Sveta (EGS) št. 805/68 z dne 27. junija 1968 o skupni ureditvi trga za goveje in telečje meso [4], kot je bila spremenjena z Uredbo št. 2634/97 [5], je izplačilo nadomestil za izvoz živih živali pogojeno s spoštovanjem skupnostne zakonodaje v zvezi z dobrim počutjem živali, zlasti določb o zaščiti živali med prevozom. V členu 33(9), drugi pododstavek, Uredbe Sveta (ES) št. 1254/99 z dne 17. maja 1999 o skupni ureditvi trga za goveje in telečje meso [6], ki s 1. januarjem 2000 nadomešča Uredbo št. 805/68,

1 – Jezik izvirnika: italijanščina.

2 – Uredba Komisije (ES) št. 615/98 z dne 18. marca 1998 o podrobnih pravilih za uporabo sistema izvoznih nadomestil za dobro počutje živega goveda med prevozom (UL L 82, str. 19).

3 – Direktiva Sveta 91/628/EGS z dne 19. novembra 1991 o zaščiti živali med prevozom in o spremembi direktiv 90/425/EGS in 91/496/EGS (UL L 340, str. 17), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 95/29/ES z dne 29. junija 1995 (UL L 148, str. 52,). To direktivo je razveljavila Uredba Sveta (ES) št. 1/2005 z dne 22. decembra 2004 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim, in o spremembi Direktiv 64/432/EGS in 93/119/ES ter Uredbe (ES) št. 1255/97 (UL 2005, L 3, str. 1). Vendar je v členu 33 te uredbe predvidena njena razveljavitev s 5. januarjem 2007.

4 – UL L 148, str. 24.

5 – Uredba Sveta (ES) z dne 18. decembra 1997 o spremembi Uredbe (EGS) št. 805/68 o skupni ureditvi trga za goveje in telečje meso (UL L 356, str. 13).

6 – UL L 160, str. 21.

so dobesedno navedene določbe člena 13(9), drugi pododstavek.

3. Postopek za izvajanje Uredbe št. 805/68 je določen v Uredbi št. 615/98.

4. V členu 1 te uredbe je določeno, da je izplačilo nadomestil za izvoz živega goveda pogojeno zlasti s spoštovanjem določb Direktive 91/628 med prevozom do prvega kraja iztovarjanja živali v tretji državi končnega namembnega kraja.

5. Na podlagi člena 2 Uredbe št. 615/98 je treba opraviti pregled živali, ko zapustijo ozemlje Skupnost. V točki (3) tega člena je predvideno, da uradni veterinar, ki ga je pooblastil pristojni organ v državi, iz katere prihajajo živali, preveri in potrdi: (a) da so živali sposobne za predvideno pot v skladu z določbami Direktive 91/628; (b) da je prevozno sredstvo, s katerim bodo žive živali zapustile ozemlje Skupnosti, v skladu z določbami navedene direktive, in (c) da so bili sprejeti ustrezni ukrepi za zagotovitev oskrbe živali med potjo, kot jih določa ta direktiva.

6. V Direktivi 91/628 so določena merila, ki jih morajo države članice upoštevati za zaščito živali med prevozom.

7. Spomniti je treba, da je „prevoz“ v Direktivi opredeljen kot vsako gibanje živali, ki se izvrši s prevoznim sredstvom ter vključuje natovarjanje in raztovarjanje živali, in da je „čas počitka“ neprekinjen čas med potjo, ko se živali ne prevažajo s prevoznim sredstvom.

8. Na podlagi člena 5(A)(2)(d) Direktive 91/628 morajo države članice poskrbeti za to, da prevoznik zagotovi, da so v izvirniku načrta poti, na katerega se nanaša točka (b) tega člena, navedeni čas in kraji, kjer so bile živali med potjo nakrmljene in napojene, ter da osebje, odgovorno za prevoz, zagotovi, da so v njem navedeni ti podatki.

9. V Poglavju VII, točka 48, Priloge k zgoraj navedeni direktivi so navedeni presledki za napajanje in krmljenje ter čas na poti in čas počitka, ki jih je treba spoštovati med prevozom živih živali. Čas na poti na podlagi točke 48(2) načeloma presegati osem ur, razen če prevozno sredstvo izpolnjuje pogoje iz točke (3). Točka 48(4)(d) in (5) navedenega poglavja za prevoz živega goveda določa pravilo (imenovano pravilo devetindvajsetih ur), v skladu s katerim morajo imeti živali po štirinajstih urah prevoza najmanj enourni počitek, med katerim jih je treba napojiti in po potrebi nakrmiti, potem pa so lahko na

poti še dodatnih štirinajst ur, ko jih je treba ponovno iztovoriti, nahraniti in napojiti ter jim omogočiti najmanj 24-urni počitek.[7]

10. V točki 48(7) Poglavja VII Priloge k Direktivi je glede prevoza po morju določeno naslednje:

„(a) Živali se ne smejo prevažati po morju, če maksimalen čas na poti presega čas, določen v točki (2), razen če so izpolnjeni pogoji, določeni v točkah (3) in (4), z izjemo časa na poti in časa počitkov.

(b) Pri prevozu po morju na redni in direktni liniji med dvema geografskima točkama v Skupnosti z vozili, natovorjenimi na plovila, brez iztovarjanja živali, morajo te imeti 12 ur počitka po iztovarjanju v namembnem pristanišču ali v njegovi neposredni bližini, razen če se čas na poti po morju lahko vključi v splošno shemo točk (2), (3) in (4).“

7 – Dejansko, „pravilo devetindvajsetih ur“ pomeni nenatančno razlago točke 48(4)(d), ki določa, da je v okviru prevoza, ki ne sme presegati 28 ur, treba omogočiti najmanj enourni počitek. Iz tega sledi, da navedeno pravilo devetindvajsetih ur ne določa najdaljšega časa prevoza, ampak najkrajši čas poti.

II – Dejansko stanje, vprašanja za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

11. Schwaninger Martin je 23. oktobra 2002 pri Zollamt Salzburg, Erstattungen (carinski urad v Salzburgu/Nadomestila), prijavil izvoz 33 glav goveda v Albanijo in na podlagi tega zahteval dodelitev izvoznega nadomestila. Iz predložitvene določbe izhaja, da so se zadevne živali najprej prevažale 14 ur po cesti iz Avstrije do Trsta (Italija), kjer so bile raztovorjene in kjer so imele 24 ur počitka, nato pa nadaljevale pot v Albanijo na tovornjakih, natovorjenih na trajekt ro-ro. Prevoz po morju do Drača (Albanija) se je podaljšal za 41 ur in pol, katerim so sledile takoj štiri ure in pol prevoza po cesti do Lushnje (Albanija), končnega namembnega kraja, kjer so bile živali raztovorjene po 46-urnem skupnem trajanju prevoza.

12. Carinski urad v Salzburgu je zavrnil zahtevo za izvozno nadomestilo, ki jo je vložil Schwaninger Martin, ker je menil, da je ta opravil zadevni prevoz v nasprotju z zakonodajo Skupnosti na področju zaščite živali, zlasti določbo Direktive 91/628 v zvezi s presledki za krmljenje in napajanje živali med prevozi po morju. Poudaril je namreč, da v načrtu poti, ki ga je predložil pritožnik, niso bili navedeni presledki med krmljenjem in napajanjem živali, opravljenim med prevozom po morju, niti ni bila navedena za to odgovorna oseba, iz teh okoliščin pa je sklepal, da živali, ki so se prevažale, niso bile ne krmljene ne napojene 46 ur. Poleg tega je menil, da je v zvezi s tem neupoštevno,

da je voznik naknadno predložil zaprisežено izjavo, ki je vsebovala podatke o času napajanja in krmljenja, opravljenega med prevozom na trajektu.

13. Schwaninger Martin se je zoper zavrnilno odločbo carinskega urada v Salzburgu pritožil na Unabhängiger Finanzsenat (neodvisno davčno zbornico), ki je dvomila glede razlage upoštevne skupnostne zakonodaje in se odločila prekiniti postopek ter Sodišču v predhodno odločanje predložiti naslednja vprašanja:

1. Ali je treba člen 1 Uredbe […] št. 615/98 razlagati tako, da je treba […] točko 48(7)(b) Priloge k Direktivi […] 91/628 uporabljati po analogiji za prevoz po morju na redni in direktni liniji med geografsko točko v Skupnosti in geografsko točko v tretji državi z vozili, natovorjenimi na plovila brez iztovarjanja živali?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali je treba […] točko 48(7)(b) Priloge k Direktivi […] 91/628 razlagati tako, da čas prevoza goveda po morju ni v skladu s pravilom, predvidenim v točki (4)(d), kadar živali po štirinajstih urah prevoza nimajo najmanj enournega počitka?

3. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen, ali je treba določbo točke 48(7)(a) Priloge k Direktivi 91/628, ki se uporablja v tem primeru, razlagati tako, da je trajanje prevoza po morju na redni in direktni liniji med geografsko točko v Skupnosti in geografsko točko v tretji državi z vozili, natovorjenimi na plovila, brez iztovarjanja živali, neupoštevno, če so živali redno krmljene in napojene ter če se v tem primeru takoj potem, ko je bil tovornjak iztovorjen v namembnem pristanišču, začne nadaljnji 29-urni čas prevoza po cesti?

4. Če je odgovor na tretje vprašanje pritrdilen, ali je treba člen 5(A)(2)(d)(ii), prva alinea, Direktive 91/628 razlagati tako, da dejstvo, da mora osebje, odgovorno za prevoz, vpisati v načrt poti, kdaj so bile živali krmljene in napojene in vnaprej natipkan vpis besedila „med prevozom na trajektu se napajanje in krmljenje opravita zvečer, zjutraj, opoldne, zvečer, zjutraj“, nista v skladu z zahtevami Direktive 91/628, tako da ima odsotnost vpisov v zvezi z izvedeno oskrbo za

pravno posledico izgubo pravice do izvoznega nadomestila, če ni mogoče predložiti drugega potrebnega dokaza?

14. Schwaninger Martin, belgijska in avstrijska vlada ter Komisija so v skladu s členom 23 Statuta Sodišča predložili pisna stališča. Obravnave so se udeležili zastopniki Schwaninger Martina, grške vlade in Komisije.

III – Pravna presoja

A – *Prvo vprašanje*

15. Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu prosi Sodišče, naj pojasni obseg napotila iz Uredbe št. 615/98 na Direktivo 91/628 in zlasti to, ali je treba na podlagi tega napotila pri prevozu na trajektu v tretjo državo uporabiti po analogiji izrecne določbe iz točke 48(7)(b) Priloge k Direktivi za prevoze na trajektih na redni liniji med dvema geografskima točkama v Skupnosti.

16. Preden preidem na presojo navedenega vprašanja, menim, da je treba, z nekaterimi pojasnili, na kratko povzeti pravni okvir, v katerega ta sodi.

17. Najprej je treba spomniti, da je dodelitev izvoznih nadomestil v skladu s členom 1 Uredbe št. 615/98 pogojena s spoštovanjem, med prevozom in do prvega iztovarjanja v tretji državi končnega namembnega kraja, skupnostne zakonodaje na področju zaščite živali, zlasti določb iz Direktive 91/628, med katerimi je treba omeniti določbe iz Poglavja VII Priloge k navedeni direktivi, ki se nanašajo na najdaljše trajanje in čas počitka, ki ga je treba spoštovati med prevozom.

18. Govedo je na splošno mogoče prevažati osem ur, razen kadar so bili spoštovani določeni pogoji glede prevoznega sredstva za zagotovitev dobrega počutja živali, ki se prevažajo – točka 48(3) Priloge k Direktivi. V tem primeru se lahko prevoz podaljša za 29 ur z najmanj enournim vmesnim odmorom, med katerim je treba živali nakrmiti in napojiti.

19. Točka 48(7)(a) Priloge k Direktivi pri prevozu po morju določa največ osemurno trajanje poti, razen če prevozno sredstvo izpolnjuje omenjene zahteve iz točke (3), pri čemer se v tem primeru več ne zahteva spoštovanje pogojev glede trajanja prevoza in počitka. Vendar kadar se prevoz po morju znotraj Skupnosti opravi s trajekti ro-ro, točka (b) zgoraj navedene točke (7) nalaga 12-urni odmor v namembnem pristanišču, če se presežejo časovne meje, predvidene v točkah (2) in (4)(d) (osem ali 28 ur prevoza).

20. Predložitveno sodišče v skladu s tem prosi Sodišče, naj pojasni, kateri od dveh primerov iz točke 48(7)(a) in (b) Priloge k Direktivi 91/628 se uporablja za prevoz, ki se kot v obravnavanem primeru opravi s tovornjaki, natovorjenimi na trajekte na liniji med geografsko točko v Skupnosti in geografsko točko v tretji državi. Predložitveno sodišče namreč, čeprav meni, da bi se morala na podlagi dobesedne formulacije točke (7)(b) izključiti uporaba navedene določbe za druge prevoze, ki niso skupnostni prevozi, šteje, da se področje uporabe zadevnega člena lahko razširi na podlagi napotila iz Uredbe št. 615/98 na Direktivo 91/628, ki zahteva spoštovanje njenih določb med prevozom živali in do prvega iztovarjanja v tretji državi končnega namembnega kraja.

21. Menim, da taka razlaga ni sprejemljiva iz več razlogov.

22. Prvič, kot je pripomnila Komisija, se jasni formulaciji točke 48(7)(b) Priloge k Direktivi 91/628, ki s področja uporabe izključuje trajektne prevoze, opravljene zunaj prostora Skupnosti, poleg tega dodaja dejstvo, da čeprav je res, da člen 1 Uredbe št. 615/98 za dodelitev izvoznih nadomestil razširja spoštovanje določb iz Direktive 91/628 med prevozom živali „do prvega kraja iztovarjanja v tretji državi končnega namembnega kraja“, ta uredba ne vsebuje nobene posebne določbe, v skladu s katero bi se morale določbe Direktive v okviru navedene uredbe enako uporabljati za prevoze, opravljene v tretje države, čeprav se izrecno nanašajo na prevoze znotraj Skupnosti.

23. V zvezi s tem je treba poudariti, da čeprav bi analogna uporaba določb iz točke 48(7)(b) Priloge k Direktivi 91/628 za prevoze zunaj Skupnosti prispevala k doseganju posebnega cilja zaščite živali iz Uredbe št. 615/98, s čimer bi se zagotovila enaka raven zaščite pri prevozih znotraj in zunaj Skupnosti, bi taka razširitev zakonodaje zahtevala sodelovanje tretjih držav, ki bi morale v svojih namembnih pristaniščih zagotoviti obstoj infrastrukture in higienskih razmer v skladu s skupnostno zakonodajo o varstvu dobrega počutja živali. To ni v skladu z načelom suverene enakosti držav, na katerem temeljijo mednarodni odnosi.

24. Zato zahteva po spoštovanju načel mednarodnega prava in zlasti pravna nemožnost naložiti uporabo skupnostnih pravil onkraj „ozemlja Skupnosti“ [8] izključujeta analogno razširitev, ki jo navaja predložitveno sodišče. Ni mogoče šteti, da je imel skupnostni zakonodajalec z napotilom iz člena 1 Uredbe št. 615/98 na Direktivo 91/628 namen naložiti spoštovanje njenih določb glede izvoznih nadomestil v nasprotju z navedenima načeloma in navedeno nemožnostjo.

25. Razlago določb člena 1 Uredbe št. 615/98 v povezavi s točko 48(7)(b) Priloge k Direktivi 91/628, ki jo navaja nacionalno sodišče je zato treba izključiti, ker je v nasprotju s tem, kar je bilo navedeno v prejšnji točki.

26. Poleg tega analogna razširitev posebne ureditve iz točke 48(7)(b) Priloge k Direktivi 91/628 ni potrebna niti glede na dejstvo, da v obravnavani zakonodaji ne obstoji nobena praznina, ki bi jo bilo treba zapolniti glede prevoza na trajektih ro-ro v tretjo državo; v tem primeru se bo namreč uporabljala splošna ureditev prevoza po morju iz točke (a) zgoraj navedene določbe. Kajti prevoz tovornjakov na trajektih, čeprav ima določene posebnosti, se še vedno uvršča med prevoze po morju in to potrjuje okoliščina, da točka (b) pri prevozu s trajekti govori o „prevozu po morju“, poleg tega ter zlasti dejstvo, da je zakonodajalec v točki 26 Poglavja I Priloge k Direktivi, ki je predmet presoje, pri urejanju prevoznih sredstev vključil te trajekte v skupino *pomorskih* prevoznih sredstev [9] in da je v točki (b) za ta prevoz natančno predvidel: „(i) prostori za živali so ustrezno pritrjeni na vozilo; vozilo in prostor za živali sta opremljena z ustreznimi pripravami za privezovanje, s katerimi jih je mogoče pritrditi na ladjo. Na pokritem krovu ‚ro-ro‘ plovil je treba vzdrževati zadostno prezračevanje glede na število vozil, ki se prevažajo. Po možnosti je treba vozilo, ki prevaža živali, postaviti v bližino dotoka svežega zraka; (ii) prostor za živali ima dovolj odprtin ali drugih možnosti, ki zagotavljajo ustrezno prezračevanje, ob upoštevanju dejstva, da je dotok zraka v zaprtem prostoru ladijskega skladišča vozil omejen. V prostoru za živali mora biti dovolj prostora in prav tako na vsakem njenem nivoju, da se nad živalmi zagotovi ustrezno prezračevanje, tudi kadar so v običajnem stoječem položaju; (iii) do vsakega dela prostora za živali mora biti zagotovljen neposreden dostop, da se živali med potjo po potrebi lahko oskrbijo, nakrmijo in napojijo“ (predložitvena odločba kaže na to, da so bili ti pogoji v obravnavanem primeru spoštovani, ker na str. 15 svojega izvirnika potrjuje, da je vozilo, na katerem so bile živali natovorjene,

8 – Glede načela teritorialnosti glej sodbo z dne 27. septembra 1988 v združenih zadevah Ahlström Osakeyhtiö proti Komisiji (89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 in od 125 do 129/85, Recueil, str. 5193, točka 18). Glej tudi sodbo z dne 24. novembra 1992 v zadevi Poulsen in Diva Navigation Corp. (C-286/90, Recueil, str. I-6019).

9 – Glej tudi v tem smislu Sporočilo Komisije AGRI H4/MR D (2003) 18791 z dne 22. julija 2003.

izpolnjevalo „dodatne pogoje“, navedene v točki 48(3) Priloge k Direktivi 91/628).

B – *Drugo vprašanje*

29. Na podlagi zgoraj navedenega odgovora na prvo vprašanje ne bi bilo treba odgovoriti na drugo od vprašanj, ki so bila predložena Sodišču, s katerim nacionalno sodišče prosi, naj pojasni uporabo točke 48(7)(b) Priloge k Direktivi pri prevozu po morju na trajektih v kraj zunaj Skupnosti.

27. Poleg tega neobstoj pravne praznine v ureditvi potrjuje rešitev, ki sem jo nakazal, ker sam obstoj ureditve, ki se uporablja v primeru, kakršen je zadnjenavedeni, zagotavlja doseg cilja zaščite živali, ki se prevažajo, in zato preprečuje, da se ogrozi, v nasprotju s trditvami belgijske vlade, polni učinek napotila iz člena 1 Uredbe št. 615/98 glede spoštovanja določb Direktive 91/628. [10]

30. Kljub temu bom opravil presojo navedenega vprašanja, če bo Sodišče štelo, da se zgoraj navedena točka 48(7)(b) uporablja za prevoze po morju zunaj Skupnosti, ki se opravijo s trajekti.

28. Na podlagi zgornjih ugotovitev predlagam Sodišču, naj na prvo od vprašanj, ki jih je zastavilo predložitveno sodišče, odgovori tako, da se za prevoze živali na ro-ro trajektih v tretje države ne morejo uporabljati po analogiji posebne določbe točke 48(7)(b) Priloge k Direktivi 91/628, ki se nanašajo samo na prevoze na trajektih na redni liniji med dvema točkama v Skupnosti.

31. Nacionalno sodišče zlasti sprašuje za pojasnilo, ali je treba v skladu s točko 48(7)(b) in točko 4(d), na katero ta napotuje, pri več kot 29-urni plovbi s trajektom upoštevati enourni odmor po prvih štirinajstih urah prevoza.

10 – Glede potrebe po razlagi skupnostnih določb na način, da se ohrani njihov polni učinek, glej zlasti sodbi z dne 24. februarja 2000 v zadevi Komisija proti Franciji (C-434/97, Recueil, str. I-1129, točka 21) in z dne 4. oktobra 2001 v zadevi Komisija proti Italiji (C-403/99, Recueil. str. I-6883, točka 28).

32. Menim, da je treba na to vprašanje odgovoriti nikalno.

33. Tako je treba pri razlagi obravnavane ureditve, poleg dejanskih težav, s katerimi bi se soočal trajekt, če bi se moral ustaviti v pristanišču ali v njegovi bližini, da se živalim zagotovi počitek, upoštevati tudi cilje, ki si jih ta zastavlja in zlasti bistveno vlogo najmanj enournega trajanja počitka, ki ga predvideva točka 48(4) Priloge k Direktivi in na katerega napotuje točka (7) tega poglavja, in posledično odsotnost dejanske potrebe po tem času počitka v okviru prevoza po morju na trajektih.

C – *Tretje vprašanje*

34. Opozoriti je namreč treba, da je cilj zadevnega najmanj enournega odmora omogočiti prevozniku, da nudi potrebno oskrbo živalim zaradi higiene, krme in napajanja. Torej, če je očitno, da je treba za izvedbo takih ukrepov pri prevozu po cesti ustaviti vozilo, to ne velja za prevoz na trajektu, pri katerem, kot je bilo prej navedeno v točki 26, so lahko in morajo biti živali krmljene in napojene tudi med prevozom. Poleg tega živali pri trajektnem prevozu, čeprav so na tovornjakih, domnevno ne doživljajo sunkov in premetavanja, značilnih za prevoz po cesti, in posledično tudi s tega vidika potujejo v boljših pogojih, kar odpravlja potrebo po obravnavanem enournem času počitka.

35. Če se Sodišče ne bo strinjalo z zgornjim odgovorom na prvo vprašanje, predlagam, naj odgovori na drugo vprašanje tako, da se za živali, ki se prevažajo na tovornjaku, natovorjenem na trajekt, ki izpolnjuje pogoje iz Poglavja I, točka 26(b), Priloge k Direktivi 91/628, ne velja najmanj enourni čas počitka po štirinajstih urah prevoza.

36. Opredelitev zadevnega prevoza kot pomorskega prevoza, navedena v točki 26 zgoraj, pomeni, da se zato, ker ni posebnih določb za tako vrsto prevoza, uporabljajo splošne določbe Priloge k Direktivi 91/628 v zvezi s prevozom po morju.

37. Iz tega najprej sledi, da je treba pojasniti, ali je bilo treba v obravnavanem primeru uporabiti točko 48(7)(b) Priloge k Direktivi 91/628, v skladu s katero „pri prevozu po morju na redni liniji med dvema različnima geografskima točkama v Skupnosti z vozili, natovorjenimi na plovila, brez iztovarjanja živali, morajo te imeti 12 ur počitka po iztovarjanju v namembnem pristanišču ali v njegovi neposredni bližini, razen če se čas na poti po morju lahko vključi v splošno shemo točk (2), (3) in (4)“.

38. Iz spisa nikjer ne izhaja, da čas prevoza po morju ni bil vključen v načrt poti, ki ga mora osebje, odgovorno za prevoz, v skladu z drugo alineo člena 5(A)(2)(d)(ii) Direktive 91/628 „potrditi […] pristojnemu organu na pooblaščenem mejnem prehodu ali na izstopni točki, ki ga določi država članica, potem ko uradni veterinar pregleda živali in presodi, da so v primernem zdravstvenem stanju za nadaljevanje poti“.

39. Zato je mogoče upravičeno šteti, da se v obravnavanem primeru ne uporablja točka 48(7)(b) Priloge k Direktivi 91/628, ampak samo njena točka (a), v skladu s katero se „živali […] ne smejo prevažati po morju, če čas na poti presega“ osem ur, „razen če so izpolnjeni pogoji, določeni v točkah (3) in (4), z izjemo časa na poti in časa počitkov“.

40. Posledica uporabe Poglavja VII, točka 48(7)(b), pri prevozu, opravljenem s trajektom med pristaniščem države članice in pristaniščem tretje države, v vsakem primeru na podlagi njegove razlage, ki temelji na njegovem besedilu in na podlagi tega, kar je bilo pojasnjeno v točki 26, ne biti izključitev 12-urnega časa počitka po prihodu živali, ki se prevažajo na trajektu v namembno pristanišče in možnosti takojšnjega začetka nadaljnjega 28-urnega trajanja prevoza po cesti [11], če so izpolnjeni trije pogoji: prvič, da je prevoz po morju, ki se opravi s trajektom, del splošnega načrta poti, vsebovanega v navedenem načrtu poti; drugič – kot v obravnavanem primeru izhaja iz izvirnika predložitvene odločbe na str. 15 –, da trajekt izpolnjuje pogoje iz člena 3, in, tretjič, da so bili sprejeti ukrepi, ki jih izrecno predvideva Poglavje I, točka 26(b)(i), (ii) in (iii), Priloge k Direktivi 91/628, ki so bili navedeni v točki 26 zgoraj (česar ni mogoče izključiti, ker, kot je bilo navedeno, trajekt izpolnjuje pogoje, predvidene v navedenem členu 3).

41. Na podlagi tega razlagalnega pristopa bo mogoča dejanska izključitev potrebe po navedenem času počitka, če bo mogoče pridobiti, poleg podatka, ki ga že potrjuje predložitvena odločba, druga dva podatka, navedena v prejšnji točki.

42. Vendar so v predložitveni odločbi izraženi dvomi glede možnosti sledenja temu pristopu v obravnavanem primeru, čeprav se ta nanaša na prevoz živali v tretjo državo in prevoz s trajektom, ki je trajal 41

11 – Nasprotno, če prevoz, ki se opravi s trajektom, poveže pristanišči dveh držav članic, ni mogoče *a priori* izključiti 12-urnega časa počitka, ker čeprav ta čas počitka zahteva sodelovanje organov namembnega pristanišča, to sodelovanje, ki ne obvezuje organov tretje države, zavezuje organe držav članic. Zato, kadar prevoz po morju na tem sredstvu preseže trajanje, predvideno v točki 48(7)(b), bo treba ob prihodu v pristanišče države članice govedu zagotoviti ta čas počitka. Sicer, kadar čas prevoza ne preseže navedenega trajanja, ga govedu načeloma ne bo treba zagotoviti in prevoz se bo lahko nadaljeval takoj.

ur in kateremu je sledil prevoz po kopnem približno pet ur, kar pomeni 46-urno skupno trajanje prevoza.

43. Po mnenju predožitvenega sodišča njegov dvom izhaja iz dejstva, da bi bila posledica odgovora, ki bi lahko izhajal iz dobesednega branja zadevnih določb, da prevoz živali s trajektom med pristaniščem Skupnosti in pristaniščem tretje države ne bi imel nobenih časovnih omejitev, tudi če bi trajal več kot 46 ur in bi se podaljšal za nekaj dni. Ta posledica ne bi bila v skladu s cilji zaščite živali, ki so značilni za upoštevno ureditev.

44. Ta teleološki dvom je torej treba upoštevati. V ta namen je treba upoštevati: (a) oporekanje predložitvenega sodišča trditvam, ki jih je navajal Finanzgericht Hamburg v sodbi z dne 2. februarja 2006, ki bi sledila navedenemu pristopu, in (b) navedeno stališče, v skladu s katerim bi se tak prevoz kot v obravnavanem primeru lahko pri prevozu med geografsko točko v Skupnosti in geografsko točko v tretji državi teoretično izognil kateri koli časovni omejitvi.

45. Trditev, ki ji oporeka predložitveno sodišče, naj bi temeljila na tem, da je „čas prevoza živali na trajektu […] nedvomno posledica trajanja počitka“ [12]. Po mnenju predložitvenega sodišča take trditve ne bi bilo mogoče podpreti, ker je „čas počitka“ v členu 2(2)(h) Direktive 91/628 opredeljen kot „neprekinjen čas med potjo, ko se živali ne prevažajo s prevoznim sredstvom“.

46. Ta očitek ne more biti odločilen, ker če je Finanzgericht Hamburg „čas počitka“ opredelilo kot čas prevoza živali na vozilih, natovorjenih na trajekt, je mogoče šteti, da bi kot takega opredelil tudi čas prevoza živali, natovorjenih neposredno na plovila, ki so ustrezno opremljena za njihov prevoz (trajanja tega časa ni mogoče izračunati pri prevozu, ki se najprej opravi po morju in potem po kopnem). Zato je treba ugotoviti, da če je uporabilo zadevni izraz, je z njim nameravalo poudariti, da je treba čas prve vrste prevoza, kot bi enako ugotovilo glede časa druge vrste prevoza, šteti, z vidika njegovega pomena, za *primerljivega* s časom počitka. To je storila Komisija v pripombah pred Sodiščem, ko je poudarila, da prevoza vozil, natovorjenih na trajekte, v skladu z opredelitvijo iz Direktive 91/628 ni mogoče šteti niti za prevoz niti za čas počitka.

12 – S tem da je Finanzgericht Hamburg sprejelo to stališče – pojasnjuje predložitvena odločba –, se je zoperstavilo dunajskemu Verwaltungsgerichtshof, ki je s sodbo z dne 30. junija 2005 poudarilo, da bi bila izjema od pravila 12-urnega počitka mogoča le, če prevoz na trajektu ne bi presegel 14 ur.

47. Pri trditvi, v skladu s katero bi se lahko tak prevoz kot v obravnavanem primeru med geografsko točko v Skupnosti in geografsko točko v tretji državi teoretično izognil kateri koli časovni omejitvi, je mogoče takoj pomanjkljivost v tem, da to predložitveno sodišče prihaja v nasprotje s samim seboj, ko Sodišču zastavlja problem, naj pojasni, ali v primeru, da ni upošteven čas prevoza na vozilih, natovorjenih na trajektne ladje, se po iztovarjanju tovornjaka v pristanišču tretje države začne takoj nadaljnji 28-urni čas prevoza po cesti (kar očitno pomeni priznavanje obstoja omejitve trajanja prevoza, tudi kadar se opravi po kopnem v tretji državi).

48. Vendar se tej pomanjkljivosti, zadevni trditvi, dodaja še odločilnejši element. Tudi če Direktiva ne določa ničesar v zvezi s prevozom, ki ga je treba opraviti po cesti na ozemlju tretje države, splošni duh sistema govori v prid temu, da velja minimalni 29-urni čas na poti tudi glede tega prevoza. Če ne bi bilo tako, bi bil zlorabljen splošni cilj zadevne ureditve, da se zagotovi dobro počutje živali.

49. Posledica tega je, da z nevtraliziranjem časa prevoza živali, ki se je opravil na vozilih, natovorjenih na trajekt, kadar obstajajo zgoraj navedeni pogoji v točkah od 39 do 41, ni nevarnosti, da bi se prevoz teh živali s takojšnjim nadaljevanjem po kopnem podaljšal za nekaj dni brez prekinitev, ker bo ta nadaljnji prevoz lahko trajal brezpogojno le 14 ur, po preteku tega časa pa bo treba zagotoviti najmanj enourni počitek.

50. Kar je navedeno v prejšnji točki, ni v nasprotju s predhodnimi navedbami v točkah 23 in 24 zgoraj glede težav, s katerimi bi se soočila razlaga točke 48(7)(b) Priloge k Direktivi, ki bi nalagala prevozniku živali na vozilu, natovorjenem na trajekt, raztovarjanje teh živali zaradi 12-urnega počitka v namembnem pristanišču tretje države, ker bi to zahtevalo sodelovanje organov te države, in v odsotnosti tega sodelovanja bi trčilo ob nemožnost naložiti uporabo skupnostnih pravil onkraj „ozemlja Skupnosti“.

51. Enourni počitek, ki je določen v točki 48(4)(d), namreč ne bi zahteval nobenega sodelovanja organov tretje države, ker, kot je bilo navedeno v točki 46 zgoraj, je čas počitka v členu 2(2)(h) Direktive 91/628 opredeljen kot „neprekinjen čas med potjo, ko se živali ne prevažajo s prevoznim sredstvom“. Torej omogočanje časa počitka živalim ne zahteva nobenega iztovarjanja.

52. Zato predlagam, naj Sodišče odgovori na tretje vprašanje s pojasnilom, da pri prevozu

po morju na redni in direktni liniji med geografsko točko v Skupnosti in geografsko točko v tretji državi z vozili, natovorjenimi na plovila, brez iztovarjanja živali, čas takega prevoza ni upošteven, če so bile živali redno napojene in krmljene, tako da če je ta pogoj izpolnjen, se lahko po izkrcanju tovornjaka v namembnem pristanišču začne takoj novi 28-urni čas prevoza po cesti.

E – *Četrto vprašanje*

53. Predložitveno sodišče s četrtim vprašanjem po eni strani sprašuje, „ali je treba člen 5(A)(2)(d)(ii), prva alinea, Direktive 91/628 razlagati tako, da mora osebje, odgovorno za prevoz, vpisati v načrt poti, kdaj so bile živali krmljene in napojene med potjo“, po drugi strani pa, ali „vnaprej natipkan vpis besedila“, v skladu s katerim se med prevozom na trajektu „napajanje in krmljenje živali opravita zvečer, zjutraj, opoldne, zvečer, zjutraj“, ni v s skladu z zahtevami Direktive 91/628, tako „da ima odsotnost vpisov v zvezi z izvedeno oskrbo za pravno posledico izgubo pravice do izvoznega nadomestila, če ni mogoče predložiti drugega potrebnega dokaza“.

54. Iz logičnega vrstnega reda dveh vprašanj predložitvenega sodišča očitno izhaja, da je osrednji predmet njegovega vprašanja presoja skladnosti celotnega ravnanja prevoznika z Direktivo – in ne le skladnosti s posebno določbo, ki je predmet njegovega prvega vprašanja; to ravnanje ne temelji samo na tem, kar je bilo v skladu z načrtom vsebovano v predhodno natipkanem vpisu v načrt poti, ampak tudi na: (a) poznejšem podpisu na načrtu poti, s katerim prevoznik ob koncu prevoza potrjuje, da je živalim ob vsakem predvidenem času in na predpisan način dejansko nudil oskrbo, navedeno v načrtu poti; in (b) zapriseženi izjavi v enakem smislu, glede katere je na str. 3 predložitvene odločbe navedeno, da jo je podal odgovorni za prevoz in da jo je Zollamt Salzburg, Erstattungen, štelo za neupoštevno.

55. Da bi se ustrezno odgovorilo na to vprašanje, pod pogoji, ki so navedeni v prejšnji točki, je treba člen 5(A)(2)(d)(ii) Direktive 91/628 razlagati ob upoštevanju druge alinee točke (d)(ii) in točke (f) člena 5(A)(2)(d)(ii) te direktive.

56. Člen 5(A)(2)(d)(ii) Direktive 91/628 določa, da mora prevoznik zagotoviti, da osebje, odgovorno za prevoz „navede v načrtu poti čas in kraje, kjer *so bile* živali, ki se prevažajo, med potjo nakrmljene in napojene“; prva alinea te točke pa predvideva,

da mora biti izvirnik načrta poti „ustrezno *izdelan* in so ga ob ustreznem času *izpolnile* ustrezne osebe“ [13].

57. Pritožnik v postopku v glavni stvari je v pisnih stališčih pred Sodiščem izpostavil, da zadevna določba razlikuje med „izdelavo“ in „izpolnitvijo“ in da predvideva, da morata biti ti formalnosti, in torej tudi vsaka od njiju, opravljeni „ob ustreznem času“.

58. Pritožnik v postopku v glavni stvari po navajanju tega, kar je že opisano v točki 5.2 predložitvene odločbe, tj. da je prevoznik ob koncu prevoza s podpisom na načrtu poti potrdil, da je dejansko nudil oskrbo živalim v vsakem predhodno predvidenem času, sklepa, da poznejši podpis ustreza zahtevani izpolnitvi, medtem ko predhodno v načrt poti natipkan vpis časa, ko so morale biti živali nakrmljene in napojene, ustreza zahtevani izdelavi. Očitno meni, da izpolnitev s podpisom izpolnjuje pogoj, predviden v zadevnem določilu zaradi povezave med samim podpisom in predhodno natipkanim načrtom poti. In to zato, ker: (a) navedbo, da so zadevna opravila morala biti izvedena „zvečer, zjutraj, opoldne, zvečer, zjutraj“, s ponavljanjem izrazov „zvečer, zjutraj“, ki jih vsebuje, je bilo mogoče upravičeno razumeti kot podatek, ki ni bil splošen, ampak se je nanašal na različne in časovno določene trenutke konkretnega prevoza, ki ga je treba opraviti, ki, kot izhaja iz spisa, je trajal 41 ur in pol in je torej natančno vključeval poleg „večera, jutra, opoldneva“ še „večer“ in „jutro“, in (b) taka natančnost načrta, začrtanega v načrtu poti ni zahtevala pojasnila v zvezi z njegovim spoštovanjem in je lahko napravila za „ustreznega“ čas zaključka poti, kot časa za izpolnitev z zadnjim podpisom izjave, ki jo je treba vključiti v načrt poti. Očitno, ker pritožnik v postopku v glavni stvari zagovarja stališče, navedeno v prejšnjih dveh točkah, se v pripombah ne sklicuje na dokazno moč, ki bi jo lahko imela zaprisežena izjava, glede katere točka 3 predložitvene odločbe navaja, da je bila neutemeljeno predložena *ex post* Zollamt Salzburg, Erstattungen.

59. Način, v skladu s katerim pritožnik v postopku v glavni stvari zatrjuje, da je ravnal v skladu z določili člena 5(A)(2)(d)(ii) Direktive 91/628, seveda točno ne ustreza v njej vsebovani določbi točke (ii), v skladu s katero prevoznik zagotavlja, da „osebje, odgovorno za prevoz, navede v načrtu poti čas in kraje, kjer so bile živali, ki se prevažajo, med potjo nakrmljene in napojene“. To zato, ker (poleg tega, da pri prevozu po morju ni enostavno navesti „krajev“, kjer so bila izvedena opravila), pravila, glede katerih je mogoče predpostavljati, da jim je odgovorni za prevoz nameraval slediti, niso taka, da bi bila primerna

13 – Moj poudarek.

za navedbo ure, ko se je izvedlo krmljenje in napajanje.

60. Vendar če, kot je navedeno v točki 55 zgoraj, povežemo presojo člena 5(A)(2)(d)(ii) Direktive 91/628 in presojo druge alinee te točke (d) s tem, kar je predvideno v točki (f) te točke (2), iz tega nenatančnega ujemanja ni mogoče sklepati – kot je navedeno v predložitveni odločbi (v točki 3), da je to storil Zollamt Salzburg, Erstattungen –, da živali niso bile nakrmljene in napojene 46 ur ter da zato izvoznik izgubi pravico do izvoznih nadomestil.

61. V istem členu 5(A)(2)(f)(ii) zadevne Direktive 91/628 (ki jo je kot tako seveda treba upoštevati v okviru sistematične razlage točke (2) v celoti) je določeno, da „prevoznik […] dokaže, da so bili sprejeti vsi ukrepi za zadovoljitev potreb živali, ki se prevažajo po vodi in krmi med potjo, tudi kadar pride do spremembe načrta poti“.

62. S tem je skupnostni zakonodajalec jasno nakazal, da ne želi pripisati absolutne vrednosti pravilu, v skladu s katerim člen 5(A)(2)(d)(ii) Direktive 91/628 predvideva, da mora biti dokazano, da se je krmljenje in napajanje redno izvajalo. To je dejanski dokaz, da so bile „potrebe živali po vodi in krmi med potjo“ zadovoljene, ki je v skladu z namenom zakonodajalca Skupnosti bistveni element, ki ga mora prevoznik zagotoviti.

63. Poleg tega bi sklep, da člen 5(A)(2)(d)(ii) Direktive 91/628 ni bil v celoti spoštovan, to je sklep Zollamt Salzburg, Erstattungen, o absolutni vrednosti te določbe, trčil ob to, kar se zdi pristop – ki izpostavlja vsa dejstva obravnavanega primera, vključno s tistimi, ki jih je predložil izvoznik –, glede katerega je Sodišče Evropskih skupnosti v sodbi, ki jo je izdalo v zadevah Viamex Agrar in Zuchtvieh-Kontor GmbH (ZVK) [14], poudarilo, da mu je treba slediti glede na namen in ob uporabi napotila iz členov 1 in 5(3) Uredbe št. 615/98 na Direktivo 91/628.

64. V nacionalnih postopkih, ki so zahtevali navedeno razsodbo, je bilo sproženo vprašanje veljavnosti – v nasprotju z načeli pravne varnosti in sorazmernosti – navedenega napotila glede na dejstvo, da ena in druga določba (a) pogojujeta izplačilo nadomestil za izvoz živega goveda s spoštovanjem določb Direktive med prevozom do prvega kraja iztovarjanja živali v tretji državi končnega namembnega kraja in da (b) se ju je razlagalo tako, da izključujeta navedene omejitve tudi pri kršitvah samo ene od navedenih določb.

14 – Sodba z dne 17. januarja 2008 v združenih zadevah C-37/06 ZOdl., str. I-69.

65. Sodišče je odgovorilo na vprašanja, ki so mu bila zastavljena, prvič, z ugotovitvijo, „da je cilj splošnega napotila iz Uredbe št. 615/98 na Direktivo 91/628 zagotoviti spoštovanje določb navedene direktive glede dobrega počutja živih živali in zlasti glede njihove zaščite med prevozom“ [15]; iz tega je sklepalo, da ni mogoče ugotoviti neveljavnosti zadevnega napotila, ker ga ni mogoče razlagati tako, da se nanaša na vse določbe Direktive 91/628 in zlasti na tiste, ki niso v zvezi z glavnim ciljem navedene direktive [16]. Drugič, po navedbi značilnosti, ki se tradicionalno pripisuje izvrševanju načela sorazmernosti kot načelu, v skladu s katerim „se v primeru več primernih ukrepov izbere najmanj obremenilnega in da povzročene neugodnosti niso nesorazmerne z zasledovanimi cilji“ [17], je poudarilo, da morajo pristojni nacionalni organi spoštovati to načelo v okviru uporabe določb Uredbe št. 615/98 [18].

66. Pristop, ki ga Sodišče nakazuje nacionalnim sodiščem pri razlagi in uporabi določb, ki povezujejo ureditev nadomestil z ureditvijo varstva zdravja goveda med njegovim prevozom, je jasen. Zaznamujeta ga naslednji merili:

1. določbe Direktive, ki se morajo dopolnjevati med seboj in s celotnim osrednjim delom akta, v katerem so vsebovane, je treba razlagati tako, da se vsaki od njih in napotilu iz Uredbe št. 615/98 pripisuje drugačen pomen glede na to, ali je njihov neposredni cilj zagotoviti doseg glavnega cilja Direktive ali pa imajo v zvezi s tem samo instrumentalno vlogo, in

2. njene določbe je treba uporabiti tako, da se med več načini izbere tistega, ki zagotavlja, da morebitne povzročene neugodnosti niso čezmerne glede na zasledovani cilj varstva zdravja živali.

67. To, kar je bilo nakazano v točkah od 62 do 64 zgoraj, nedvomno ustreza merilom, glede katerih je Sodišče v sodbi, navedeni v točkah od 63 do 66 zgoraj, pojasnilo, da jih je treba upoštevati.

15 – Prav tam (točka 29).
16 – Prav tam.
17 – Prav tam (točka 35).
18 – Prav tam (točka 46).

IV – Predlog

68. Glede na zgoraj navedene normativne podatke in ugotovitve, ki jih pri njihovi razlagi predlaga analiza značilnosti obravnavanega primera in meril, navedenih v sodbi Sodišča Evropskih skupnosti iz točk od 63 do 66 zgoraj, predlagam Sodišču, naj na vprašanja, ki jih je v predhodno odločanje predložilo Unabhängiger Finanzsenat, odgovori:

1. Za prevoze živali na trajektih v tretje države se po analogiji ne smejo uporabljati posebne določbe iz točke 48(7)(b) Priloge k Direktivi Sveta 91/628/EGS z dne 19. novembra 1991 o zaščiti živali med prevozom in o spremembi direktiv 90/425/EGS in 91/496/EGS samo glede prevozov na trajektih na redni liniji med dvema točkama v Skupnosti.

2. Pri prevozu po morju na redni in direktni liniji med krajem v Skupnosti in krajem v tretji državi z vozilom, natovorjenim na trajekt, brez iztovarjanja živali, čas tega prevoza ni upošteven, če so bile živali redno napojene in krmljene, tako da če je ta pogoj izpolnjen, se lahko po izkrcanju tovornjaka v namembnem pristanišču začne takoj novi 28-urni čas prevoza po cesti.

3. Člen 5(A)(2)(d)(ii), prva alinea, Direktive 91/628 ne nalaga osebju, odgovornemu za prevoz po morju, da absolutno navede v načrtu poti točno uro, kdaj so bile

živali, ki se prevažajo, nakrmljene in napojene, kot bistveni pogoj za pridobitev izvoznih nadomestil.

4. Vnaprej natipkan vpis besedila, v skladu s katerim naj bi bile živali med prevozom nakrmljene in napojene v času, ki ustreza dovolj določljivemu času prevoza, lahko izpolnjuje zahteve Direktive 91/628, če se dokaže, da so bila navedena opravila takrat dejansko izvedena.

Nacionalno sodišče mora presoditi zadostnost dokazov, ki jih je v zvezi s tem predložil izvoznik ob upoštevanju po potrebi tudi dokazov zunaj načrta poti, kot je zaprisežena izjava, izdana pozneje, po zaključku prevoza.